

sekvári egyesült orth. ifjúság új tisztikara: Hoffmann Sándor elnök, Herzog József alelnök; Reichfeld M., Wieder S., Koth E., Roth Á. elöljárók; Grünstein S., Gelb H., Chlamtacs Z., Hercz S., Greiner J. választm. — *Hajdúszoboszlón* a misnájosz-chevra jólsikerült m'ave malko-val egybekötött szijumot rendezett. Katz Árnin főrabbi mesterien felépített halachikus és homiletikus előadása után Pollackek Dezső, az ünnepély kitűnő rendezője és Feldmann Vilmos beszéltek hatásosan. — *A csornai* T. B. tisztikara: Leitmann Éliás elnök, Weisz Zoltán alelnök, Moskovits M. pénztáros, Steiner Zoltán jegyző, Ungár M., Spielmann D., Friedmann K. választm. — *A balkányi* T. B. választása: Lichtenstein K. főrabbi díszelnök, Lichtenstein Jakab elnök, Rosinger József alelnök, Paplanos M. jegyző, Berger D. pénztáros, Fried S., Szóber M. ellenőrök, Lichtmann F., Frankfurt D. választm. — *Az érsekújvári* Sasz-chevra kettős szijumot rendezett. Tigermann főrabbi mesteri hadronja után Stern A., Kahan M. rabbik, Herzog Gyula és Ernő, Glück Miksa, Lajos L. főkantor mind kiváló nyújtották. — *A szerencsi* T. B. új tisztikara: Rieder Menyhért elnök, Roth Ernő alelnök, Leimann T. titkár, Grünstein M. pénztáros, Engel E. ellenőr, Leimann E. igondnok. — *A dumaszerdahelyi* T. B. új tisztikara: Paskusz Jakab elnök, Schwarz Salamon alelnök, Ungár Mór és Diamant Simon pénztárosok, Steiner József és Paskusz Sándor ellenőrök, Engel S. B. titkár, Porjesz I., Stern L., Fleischmann S., Breuer T. választmány.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

ÉRDEKLŐDŐK: A hitközségi adó kivétele autonóm jog; ha a fellebbezési joggal élt a hitközségi alapszabályok alapján, akkor tovább már nem fellebbezhet sem polgári hatósághoz, sem pedig valamelyik bírósághoz. Semiféle olyan törvény vagy rendlet nincs, amely szerint a hitközségi adó az állami adók bizonyos százaléka lehet csak. [Törvényeinkben mindössze egy intézkedés van a túlmagas egyházi járulékok ellen is és pedig az 1927. évi V. törvény-cikk 71. §-a, amely szerint, ha a kivetett autonómjárulékok olyan magasak, hogy ezek az adózók fizetőképességét veszélyeztetik, akkor a pénzügyminiszternek jogában áll ezt a már jogérvényesen kivetett járulékot több évre felosztani vagy pedig megtiltani, hogy közadók módjára hajtásák be. Ha tehát önöknek ez az eset forogna fenn, akkor méltóztatassanak együttes kérvényben egyenesen a pénzügyminiszterhez panasszal fordulni. Mindenestire előzetesen tegyenek az esetről jelentést a Központi Irodának.

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása
Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. **Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelégés levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.**

KERESEK 60 tagból álló orth. hitközségben levő metszői állásomra, a hitköz. hozzájárulásával, olyan kellemeshangú, magyar állampolgársággal rendelkező bócher jóró somájmót, aki leányomat feleségül venné. A s'chitóra kitanítom és butorberendezést adok. Cím: Lordján Lázár kántor metsző, Mezőkeresztés.

PURIMI színdarabok legolcsóbb beszerzési forrása: Schwarcz Izidor tanító, Kiskőrös. Kérjen árjegyzéket.

HÁROM tagból álló, szigorúan orth. háztartás vezetésére vallásos, középkorú nő felvétetik. Klein Vilmosné, Püspökladány.

SEL PESZACH szilvórium, törköly, seprő és barack pálinka kapható: Ungár Salamonnál, Paks.

VALLÁSOS, szorgalmas, főzni tudó jobb lányt azonmálra keresek, házaspárhoz. „Kis, modern lakás” jeligére.

SINOS művelt leányomat férjhezadnám szobattartó szabóhoz. Készruharaktárt berendezek. „Szerencse” jelige.

PÁSZKAGÉP használt, jó karban, teljes felszereléssel olcsó áron eladó. Czitróm Soma, Sajószentpéter.

ROKONOM, 27 éves, önálló nyomdatulajdonos és papirkereskedő, jó családból nőszülne 10—12 ezer P hozományval. Ajánlatokat „Szigorúan orth.” jeligére.

BENŐSÜLHET 30 év körüli férfiszabó, szép, ügyes leány férjiruha ültetébe. Hozománya P 3000 értéket képvisel. „Biztos egzisztencia”.

SUCHE zu meinen 2 Kindern eine Erzieherin, aus streng orth. Hause, die Sprachkenntnisse und gute Zeugnisse besitzt. Offerte unter „Verlässlich und tüchtig.”

Libafüstölt! Orth. כשר prima füstölt libamell, a makói főrabbi hechserével, minden darab leplombálva, kg.-ja P 3—frankó. 5 kg. postacsomagokban utánvétel szállítja: **Blaulzák, Makó.**

דברו אל כל עדת ישראל לאמר ויקחו להם
מאננה צינאריע של פסח
Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csak
cíhoáriát használjon, amely két orth. rabbi-
ság hechserével van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-ÚT 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

VAJLAKÉT JAJSZÉF c. héber folyóirat összes számait, vagy egyes évfolyamokat veszek. Klein Árnin, Pápa, Széchenyi-tér 12.

UJ ORTH. VENDEGLŐ BÉKÉSCSABAN, Andrássy út 17. Izletes, olcsó házikoszt. Meleg ételek egész nap. Rebenwurz-féle felvágottak. Jakobovics.

HÁZIASNEVELÉSÜ, amellel iskolázott urileány negyvenezer pengő hozománnyal férjhezmenne szobattartó fiatalemberhez. Bővebbet: NAGY JENÓNÉL, Rákóczi út 57/b.

NYOMDÁSZTANONC, ki egy évig tanult, lakásért és ellátásért állást keres. Beszél magyarul, németül, szlovákul. Cím: Müllernél, Bratislava, Edlov-dvor.

FORGALMAS vidéki városban jól bevezetett orth. kóser étterem átadó. Cím kettőslappal a kiadóban.

KERESEK intelligens jó megjelenésű lányomnak olyan intelligens, vallásos talmudtudós fiatalembert, akit a polgári házasság megkötése után, mint rabbit, Amerikába saját költségemen kijuttatok. Amennyiben kerestett fiatalember már itt egzisztenciával rendelkezik, ez esetben tisztességes hozományt adok. Ajánlatok „Amerika” jelige alatt.

MEGÉLHETÉST nyújtó cipőkremüzem 1000 pengővel átvehető, bárhol felállítható, laikust kitanítok. Tronstein Henrik, Hidasnémeti.

MACESZSCHIBER, fiatal erő, 12 évi gyakorlattal, nagyobb üzemben is jártas, elhelyezkedést keres. „Jó munkacím” jelige.

Heiden Jenő optikai és fotó szaküzlete

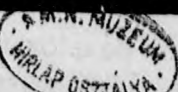
Budapest, VI., Teréz-kört 8. sz.

Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtalan szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-felvételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII., Bethlen utca 33.

אלגנטיינע יידישע צייטונג

צ"ב

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót לויץ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII., KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A hét tükre

Rebkek egy orthodox nagygyűlésen

A lengyel zsidóság Európa legnagyobb zsidó közülete, de még sincsen külön vallási szervezete, amely az egyes hitközségeket képviseli az állammal szemben és a nyilvánosság előtt. Ez a szerep jutott az Agudának, amelynek most nagy konferenciája volt Varsóban. Az orthodox zsidóság bizalmát e szervezet iránt mutatja az, hogy a legnagyobb rebkek, amilyenek a geri, szochacevi, markischowi, wolozsini, lomzai stb. továbbá az összes nagyobb hitközségek rabbijai megjelentek. A hozott határozatok mutatják a lengyel orthodoxia ózses problémáit. A határozati javaslatban tiltakoztak a szovjet vallásüldözése, a hitlerizmus jogfosztása ellen és felhívták a zsidóságot a német menekülők segélyezésére alakult bizottság támogatására. Jogosnak tartják a német árúk bojkottálását. Megvannak elégedve a kormány politikájával, de tiltakoznak a vasárnapi munkaszünet kötelezővé tételé ellen, mert tönkre teszi a zsidó kispolgárokat, követelik a zsidóknak a közmunkákban való részesítését, a vallásos alapon álló iskolák támogatását, a katonai rabbság hithű irányban való fejlesztését. — A tárgyalások folyamán a chosid-rebkek s a hitközségi rabbik hozzászólásaikkal tanúságot tettek arról, hogy a híveik helyzetét ismerik s jártasak a világi dolgokban. Nálunk ezt sokan nem akarják elhinni.

Szabadkőművesi és zsidó jótékonyosság

A budapesti református teológusok konferenciáján Patai Pál tanár a Magyarországon betiltott szabadkőműveséget igyekezett rehabilitálni és megállapította, hogy a páholytagok jótékonyágát gyakoroltak s a szabadkőműveség bizonyos tekintetben vallás-pótlékot jelentett. A református tudós eme megállapítása zsidó vonatkozás-

ban is nagyon helytálló, mert a háború előtt a neológ zsidóság felületesebb része lelkileg és filantropiailag a páholyokban élte ki magát, ami miatt az egész szabadkőműveség teljesen zsidó jelleget kapott kifelé, illetőleg a szabadkőművesek egyes politikai kilengéseit a zsidóság rovására írták. A mostani tapasztalatok azonban ráterelték a neológia figyelmét arra, hogy legjobban, ha a zsidó jótékonyágát gyakorol zsidó keretben, mert arra, hogy nem-zsidó célokra áldozzon, ugysis késztetve lesz különféle módon.

Baltazár püspök a liberalizmusról

Dr. Baltazár Dezső református püspök e héten egy kereskedelmi szövetségben gyönyörű szavakat mondott a most annyira ócsárolt liberalizmus védelmében és az igazi liberalizmus lényét abban találta, hogy az emberi szabadság követelményeinek megfelelően átalakítja a hagyományokat. A mi viszonyaink mellett természetesen a liberalizmusról való elmelkedés teljesen teoretikus, mégis megállapíthatjuk az egyházfő szavai nyomán, hogy — bár az orthodox zsidóságnak a liberalizmus rendkívül sokat értett, mert a zsidóság egy részét eltávolította a zsidóságtól, a zsidó vallás törvényeitől, az egyénieskedés túlzásba vitele léha materializmust okozott — az emberi méltósággal, az erkölcsi szabadsággal, tehát az igazi vallásossággal mégis inkább összeegyeztethető, mint az egyéniséget teljesen elfojtó mozgalmak, amilyenek a lelket ölő kommunizmus és emberi jogokon végigtaposó hitlerizmus. A zsidóság számára az a rend a legmegfelelőbb, amely mellett ragaszkodhatik háborítatlanul önszántából, külső kényszer nélkül a hagyományaihoz. Ha lehetővé van téve az elzsidótlanodás, érdem a vallásosság. A helyzetre rávilágít a kis eset, melyet 40 évvel ezelőtt beszéltek, ami-

kor szó volt, hogy Magyarországon megengedik a vegyes házasságot. Egy kis községben a samesz fia rendkívül lelkesedett a törvényért. Gúnyosan kérde tőle az egyik helyi kapacitás; „Csak nem akard elvenni Eszterházy hercegéné?” A felelet az volt: „En azt akarom, hogy én elvehessem, de én azért nem fogom elvenni, vallási okokból.”

Zsidó diplomácia

Az amerikai szenátus bizottságot küldött ki az amerikai hitleristák tevékenységének tanulmányozására. A bizottság élére kandidálva volt Sam Dickstein szenátor, aki azonban lemondott a bizottsági tagságáról. Bizonyára tudatában volt annak, hogy csak árt a bizottság működésének és a német zsidóknak is, ha a náciak arra hivatkozhatnak, hogy az amerikai bizottság egy zsidó elnöklete alatt dolgozik ellenük. Szomorú dolog ugyan, ha egy közéleti zsidó férfiúnak ilyen diplomáciára kell rákényszerednie, de még szomorúbb, ha nem tudná, hogy neki mindenben diplomatikusnak kell lennie.

„Pedig a kanaánita az országban van”

A zsidó távirati ügynökség e héten azt a szenzációs tudósítást közli, hogy a palesztinai Haifában véres verekedés tört ki a szociálista *Hisztadrut* szervezetbe tartozó és a nacionalista-revizionista munkások között. A szociálista munkások szervezete dominálja ugyanis az egész munkapiacot, a legjobb munkahelyekre saját embereit küldi ki és ez természetesen reakciót, visszatetszést és elkeseredést kelt a többi munkásoknál. A háborúsodás azt mutatja, hogy a zsidó munkások európai mintára marxismust és fascizmust játszanak, holott elfelejtik, hogy amit Európában a benszüllött lakosság megengedhet magának, az megböcsajthatatlan Palesztinában, mert ott egyelőre még mindig az arabok vannak többségben. Amikor a bibliai ós-

időben Ábrahám pásztoraival viszályba keverődtek Lót pásztorai, a Tóra azt mondja, „*V'haknaami os bo-orecs* — a kanaánita akkor az országban volt”. E három szóval jellemzi legkitünőbbben a Tóra az akkori hely-

zetet: a pásztorok veszekednek, pedig mindkét csoport elfelejti, hogy nem urai ők az országnak, mert „a kanaániták az országban vannak.” A haifai verekedés az asszimiláció legveszedelmesebb faja.

A vilnai gaon székhelyén

A vilnai hitközségben ötven esztendő óta működik R. Chájim Óser Grodzenski, mint ros-bész-din. Nem viseli a főrabbi címet, mert Vilnában elhatározták *Rabbi Elíjahu Wilner* halála után, (140 év előtt) hogy ezután senkit sem tartanak méltónak a főrabbi-cím viselésére ott, ahol a gaon működött. A multkor a mizrachisták megkíséreltek egy Rubinstein nevű rabbi-hívíket főrabbinak kikiáltani, de sikertelenül.

Grodzenski ténykedéséről érdekes közleményt hoz egy Varsóban megjelenő lap. Elmondja, hogy egész nap özönlenek hozzá az emberek mindenféle vallási, családi, sőt gazdasági kérdésekben. Az egyik eset: Bejön egy idősebb asszony fekete sálba burkolva, megáll oldalt és hangosan köszön. A rabbi odanézi és barátságosan felel: Mit óhajt asszonyom? Az asszony odamegy az asztalhoz és azt mondja:

— A Rebbe tudja, hogy amikor egyenéhány évvel ezelőtt jól ment a söröm, száz ágyat vettem, elláttam ágy-neművel és ajándékoztam a jesivanövédek részére. Egyszer azt hallom, hogy az ágyak egy része összetört. Elmentem megnézni és megdöbben-tem: az ágyak összetörve, a szalmazsákok szétterpve, rémületos, hogy hogyan alszanak ezek a szegény gyerekek.

— Na, és most mit kell csinálni? — kérdezte a rabbi.

— Én már csináltam is, hoztam egy iparost és megegyeztünk negyven zlotyban és most eljöttem ide, hogy a

Rebbe is járuljon hozzá az összeghez, mert össze akarom gyűjteni a szükséges pénzt.

„Mindjárt hozom is a pénzt, 5 zlotyval járulok hozzá a gyűjtéshez”, mondta a rabbi, bement a szomszéd-szobába és hozta a pénzt, de azután mondotta:

— Nem lehet egészen úgy, ahogyan én akartam, a feleségem a Rebecen is akar részt a nagy miczvóban és azért én adok hármát, ő kettőt és így jön össze az öt zloty.

A chaszidizmus költészetéből

Rabbi Schmelkét megkérdezte egyik tanítványa: Megparancsoltattott nekünk: szerezd felebarátodat, mint tenmagadat. Hogyan teljesíthetem ezt a parancsot, ha felebarátom gonoszat cselekszik velem? A rabbi válaszolt:

— A parancs helyes értelme ez: szeresd felebarátodat, mint aki éppen olyan, mint te. Mert minden lélek egy, mindegyik az öslélekből kipattant szikra, amely úgy bujkál mindnyájunkban, mint a te lelked, tested minden tagjában. Megtörténhet egyszer, hogy kezud megtevéed és tenmagadon üt; vajjon botot fogsz-e, hogy megfenyítsd a kezud s így fájdalmat még növeljed? Így van az, ha felebarátod, aki egy-lélek veled, meggondolatlanul gonoszat cselekszik veled; ha viszont gonoszságát, magadnak okozol fájdalmat.

— De, ha olyan embert látok, — kérdezte tovább a tanítvány — aki I'tennel szemben gonosz, vajjon hogyan szeret-hetem őt?

— Hát nem tudod, — felelte a rabbi — hogy az öslélek I'tenből szakadt ki és minden emberi lélek „chélek Elajká mimaál”, egy része I'tennek? És nem könyörül-e meg rajta, ha látod, hogy e szent szikrák egyike hunyorogni kezd és nem lehelsz-e rá, hogy ki ne hunyorjon?

R. Lévi Jiczchok, a berdicsevi rebbe, ha a peszachi Hagódó olvasása közben eljutott a négy fiu közül ahhoz, aki „kérdezni se tud” (seénaj jaidéa lisaj!), mindig ezeket szokta mondani:

— Én a berdicsevi Lévi Jiczchok vagyok az, aki kérdezni nem tud. Nem tudlak megkérdezni, Világ Ura, s ha tudnálak, se mennék vele semmire. Hogyan merészelhetném megkérdezni Téged, miért történik minden úgy, ahogy történik, miért íznek bennünket egyik számkivetésből a másikba, miért gyötörnek bennünket úgy az ellenségeink. De a Hagódóban megmondatott a kérdezni nem tudó apjának: Te világosítsd fel őt, mert írva van, hogy el kell beszélned a te fiadnak. És én a Te gyermeked vagyok, Világok Ura. Nem arra kérlek, hogy utad titkait felfedd előttem — ezt el se tudnám viselni. De magyarázd meg nekem mélyebben, világosabban, mi a jelentősége annak, ami itt történik, mit kell cselekednem, mit akarsz mindezzel mondani nekem, Világ Ura. Oh, mert nem azt szeretném tudni, hogy miért szenvedek, csupán azt, hogy akaratod szerint való-e a szenvedésem?

Hat. eng. villanyberendezési és műszaki vállalat.

KATZ LIPÓT

Budapest, Dob-utca 24. Telefon: 44 1-56

la borovicska és szilvórium

של פסח

saját, szigoru felügyeletem alatt termelve. Főzdeimben az egész éven át kizárólag פסח árú lesz előállítva!
HERZOG FÜLÖP főzdeje, Vrbóvá (Verbó, C. S. R.)

Galantán közel az állomáshoz újonnan, elegánsan berendezett szigoruan orth. kóser vendéglő Jó, izletes házikoszt. Utasoknak nagy árendmény. Lakodalmakat legolcsóbban vállalok!
E H R E N W A L D L I P Ó T. vendéglős, és bornagykereskedő

A jesivai ifjuság elhelyezkedése

A zsidóság történetébe vetett felület pillantás is mutatja, hogy a zsidó nép céljának mindig a szent irodalom, a Tóra tanulmányozását tartotta, s hogy a Tórát tanulmányozó zsidó, a Jiszóchor mindenkor támogatásban részesült a gyakorlati életben álló testvére, a Z'vülin részéről és ezáltal a szellemi életet fejlesztő össz-zsidóság színtézise állott elő. Ezt a színtézist, ezt a magasabb fokú közösséget meg kell tartani és lehetőségeket kell keresni, hogy minden zsidó ember tagja lehessen ennek a közösségnek a Jiszóchor-Z'vülin kapcsolat alapján. Hatvan évvel ezelőtt a zsidóság kebelében, a Tóra nagyjai törekvése következtében egy elkülönödés állott be a zsidóságban, amely a hazai zsidóságot egy orthodox és egy nem-orthodox táborra osztotta és amely át volt hatva attól az intenciótól, hogy egy a külvilág ártalmas befolyásaitól érintetlen, maradéktalan, intenzív vallási életet élő zsidóságot alkosson. Ez a cél nagyjában el is lett érve. Egy oly orthodoxia kristályosodott ki, amelynek legértékesebb eleme a jesivai ifjuság, amelyet a zsidóság jövődjének és a zsidó szellemi élet hordozójának tekintettek és természetes volt, hogy

ha egy apa eladó leányát ki akarta házasítani, vöül jesivai növendéket választott.

A jesivai ifjuság még most is hordozója a zsidó szellemnek. A jómódú orthodox szülő számára a fia jesivai tanulmánya még mindig tökébefektetésnek tekintendő, mert az elhelyezkedésnél nem árthat neki, legfeljebb használ.

Nem ilyen a helyzet a szegény családból származó bócheroknál. Mi legyen ezekből, hogyha évek során folytatott jesiva-tanulás után egzisztencia után néznek? Elmúlt az idő, amikor gazdag apák kitünő bócherokat választottak élet-társul leányaik részére. Mi vár a szegény ifjura, hosszú évek idealizmusban és nagy küzdelmekben töltött jesivai évek után?

Ez a helyzet, valamint az a törekvés, hogy a régi kapcsolatot Jiszóchor s Z'vülin között ismét helyreállítsuk, hogy a zsidóság magasabb egysége ismét megvalósulhasson, indított arra engem és munkatársaimat, hogy megvalósítsuk a

„Tajro Im Derech Erecz” egyesületet, amelynek célja az életbe kilépni akaró talmudtudós ifjut elhelyezkedési lehetőséghez segíteni.

A mi egyesületünk tehát távol áll a németországi ilyenféle irányzattól, amely a tóranulást modern kultúrális törekvésekkel és tanulmányokkal összekarja kombinálni. Mi nekünk egyáltalában nincsenek ilyen törekvéseink és a régi orthodoxia területén elutasítjuk őket.
Mi egyelőre egy kis minta-farmot akarunk csinálni, ahol érettebb korú bócherok el lesznek foglalva a rituális életmódjikkal gyártásával.

Az ide küldendő növendéket a jesivákat vezető rabbi urak fogják kijelölni, bizonyára csak olyanokat, kik vallási s egyéb tekintetben a legmegfelelőbbek, mi csak a kiképzés gyakorlati oldalát fogjuk megvalósítani. Természetes, hogy a szellemi továbbképzés lehetősége meg lesz adva, az egzisztencia-alapítás lehetősége mellett.

A növendékek maguk fogják az illeto rituális cikkeket előállítani, ezzel megtanulnak mesterséget, a rituális megbízhatóság kétségén kívüli lesz, a kifejtett fizikai és szellemi munka meg lesz fizetve és a hozadékból a bócherok nevelési alapja is kapna hozzájárulást.

Ezek a cikkeik, bár minőségben semmi-ben sem különböznek a nem-rituáltsak-tól, egy illénrel sem lesznek drágábbak. Ezáltal a zsidóság széles rétegeiben érdeklődést lehet majd kelteni az ügy iránt és minden jóézésű zsidó kötelességének tartja majd a jesivabócherok által gyártott cikkek fogyasztását. Ezáltal az egész zsidóság ismét abba a helyzetbe kerül, hogy támogathassa a tóranálást és ismét helyreáll a zsidóság régi egysége a Jiszóchor-Z'vülin régi kapcsolat alapján. Félreértések elkerülésére hangsúlyozom, hogy utódja vagyok Reb M'náchem Katz czelemi gaonnak z. c. L. aki annak idején az orthodox elkülönödést forszírozta, és éppen azért fordulok az elkülönödést megvalósított rabbinikus nagyságok utódaihoz, hogy az általam vázolt módon igyekezzünk megmenteni az orthodoxia jövőjét. Katz Lázár (Bratislava)

A „Zsidó Ujság december 18-i számában olvastam a Pozsonyban megalakult „Tajro Im Derech Erecz” egyesületről. Még nem hallottam hírt arról, hogy megkezdte működését. Nézetem szerint egyedül a rituális cikkek gyártása nem sokat lendítene a jesivanövendékek kérdésén, mert a szükséglet nem olyan nagy, hogy sok növendék elhelyezhető lenne. Az egyesületnek már most is ki kell tágítani kereteit. Törekedni kellene arra, hogy azt a bócher, aki szorgalmasan tanul, vallásosan viselkedett, huszadik életévében el lehessen helyezni egy üzletben, ott másfél év alatt tanulja meg a szakmát és találjon alkalmazásra, vagy mint segéd, vagy eseteg házasság útján önállóíthassa magát. Az országos irodáknak volna azután a feladata, hogy az illetékes kormányhatóságoknál eljárjanak, hogy az iparendélyt megkaphassák az ilyen fiatal emberek az előírt három évnél előbb is. Hiszen az illetékes intéző hatóságok belátják, hogy egy jesivat végzett növendéknek nincs szüksége annyi időre a szakma elsajátításához, mint egy 14–15 éves tanoncnak. Meg szok győződve róla, hogy az egyesület működésének eme kiszélesítése népszerűvé tenné az egyesületet és hatása áldásos lenne rövid időn belül. A fő mindenesetre az, hogy az egyesület kezdje meg már a működését.

Rubinstein Ernő (Surány)

A legsötétebb Afrikából

A *Neue Freie Presse* mult vasárnapi számában egy afrikai utazó érdekes feljegyzéseket közöl arról, hogy Afrikában milyen szerepet játszik a varázslatban és a társadalmi életben a vérrel egybekapcsolt babona. Közép-Abessziniában az utazó karavánjának egyik fiatal tagja halálosan megsérült véletlenségből, erre az egyik ember villámgyorsan befut a szomszéd tanárára, hoz egy élő tyúkot, tör-késének egy metszésével levágja és azután a súlyosan sebesültet körültengeti, úgy-hogy a tyúk vére a sebesült feje körül kört alkotott, közben pedig azt mondta: „A halál lássa a véráldozatot és a tyúk életét vegye az ifjú létele

Legművészb
parókat
már 40 év óta
PESSL

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet hajmunka műhelye készít. Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

WEISZ MÓR Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben
Keksz, levestészták és ostyaáruk. Diabetikusok részére „levegő”-kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.
orth. kóser keksz, kétszersült és süteménygyára Budapest, VII. Dob-utca 22. Telefon: 4-23-65.

helyébe." (Ez a mi kaporó-szertartásunknak egy elnyomított s eltorzult alakja.) Keletről különös ceremóniákkal tejfel kevert marhavért issznak. Menyegzők alkalmából egy csomó levágott marhának a vérének az udvar közepére folytatják egy gödörbe, mert ez a termékenységére hasznos. A pástorok a marha vérének nagyon szívesen isszák, mert egyszerre „életet és lelket” isznak. (Ez is megtorult alakja annak a törői parancsnak: „Ne igitok vért, mert a vér a lélek és ne igitok egyszerre a lelket a vérrrel.”) Láttok

A chósziidok győztek Szatmáron

Szatmár, jan. 11. A vasárnap lefolyt hitközségi választásokon a chósziid tábor győzött. A régi vezetőségnek felajánlottak 10 helyet az új vezetőségben, de az nem fogadta el, úgyszintén nem vett részt a választási bizottságban. Mindössze 656-an adták le szavazatukat. — Az új vezetőség első feladata: Teitelbaum Jóél főrabbi beiktatásának előkészítése.

Megválasztottak: Grosz Dávid elnök. Freund Sándor II. elnök; Schönberger Henrik, Weisz Vilmos. Grünfeld Kálmán gondnokok, ifj. Weisz Ignác pénztáros. Weisz Kálmán ellenőr. Tanácsosok: ifj.

egy anyát, aki gyermekének halálánál mellét egész véresre sebezte, hogy táplálja ezzel az elköltözött lelket. (Ezért tiltja el a Tóra: ne vagdossátok össze magatokat egy halott után.) Mindez a pogányság, amelyhez hasonló az Izráelt környékező országok mindegyikében uralkodott, mutatja csak igazában a Tóra nagyságát és bölcsességét, amely a vér eltöltésével sok babonának s utálatos szokásnak véget vetett. A legsötétebb Afrika fényes tanubizonyosságot tesz a Tóra törvényei magasztossága mellett.

Reiter Mór, id. Reiter Mór, Schwarcz Salamon, Guth Sándor, Spiegel Dávid, Rosenberg Ignác, Hasenfeld Zsigmond, Rosenberg Ignác, Hasenfeld Zsigmond, Rosenbergné. Képviseletestillet: Markovics Salamon, Fischer Herman, Feldmann József, Grünberger S. Dávid, Freund József, Lefkovits Lipót, Weisz D., Mayer, Freund Ignác, Lebovics Sámuel, Fischer Izráel, Berkovits Zoltán, Trebits Herman, Salamon Dezső, Lefkovits Márton, Goldberger Sámuel, Schwartz Sándor, Bródy Izráel, Drummer Sámuel, Glück Herman, Neumann Salamon, Gottlieb Zsigmond, Simon Mór, Feuer Ignác, Heilbraun Henrik.

A moszkvai szombat

— Egy oroszországi levél tartalma —

A Midras szavai szerint Sz'dajm (Sodoma) törvényhozása megszüntette az ünnepeket és tanításait. A bibliai Sodoma emlékeztet egyfelől a hitlerista Németország, másfelől a bolszevista Oroszország. Természetes tehát, hogy mindkettőt sérti a zsidó ünnep és különösen a שבת. Az újságokban olvasható volt, hogy Hitler-országban eltiltották a naptárkészítőket a zsidó ünnepek feltüntetését. Azt hiszik, hogy a naptárban feltüntetett törői hetiszakaszok és ünnepek az olvasónak, illetőleg a rá-

tekintőnek, újra és újra eszébe juttatják a biblia hatását a mai emberiségre és azt az igazságot ismétlik, hogy a mai európai kultúra elképzelhetetlen a zsidóság biblijája, e biblijából eredő zsidóünnep és a nyomokban keletkezett keresztényünnep nélkül.

A szovjet még radikálisabban járt el. Egy Budapesten átutazó lengyelországi ismerősünknek alkalmunk volt egy Moszkvából kicsempészett levelet olvasni, mely az úgynevezett szovjet-ünnepokről szól. A szovjet rendelete szerint a hónap har-

minc napból áll, munkaszüneti nap a 6., 12., 18., 24. és 30-ik nap a hónapban. Nincs szombat, nincs vasárnap, semmiféle szünnap nem általános, a hónap egyik napja nem különbözik a másiktól, az utcai zaj, a kocsik közlekedése ugyanaz, mint más nap, az emberek fáradtan vonszolják magukat, mert a gyárakban csak egy bizonyos réteg pihen egy-egy nap. Abból a hangulathoz, amely az európai országokban megnyilatkozik egy-egy általános szünnapon, vagy avval az áhitatoszerű csendből, amelyet például Pozsony egy-egy zsidó utcáján érezni lehet szaboszkor, vagy jaim tajv-kor, semmi sincs a nagy orosz városokban. Az oroszországi levél elmondja, hogy hogyan morzsolódott le a heti szünnap hétköznapra. A mód eszébe juttatja az embernek a Midras ama kijelentését, hogy az egyiptomiak előbb csak szép szóval (pe rach) bírták rá Izráel fiait a robotmunkára és azután az önkéntes vállalkozásból kényszer (pórech) lett. Moszkvában a gyárakban először felajánlották a szombati, illetőleg a vasárnapi munkaszünet fölös munkaadói béreit közcölökra, majd előfordult, hogy egyes gyárakban várni kellett, amíg a nyersanyag megjön és a kimaradt munkóórákat pótolták azután a szünnapokon. Ebből a pótlásból azután kötelező munka lett. A szovjet szünnapon természetesen soha sincs együtt a család, mert vagy az egyik, vagy a másik tagjának be kell mennie a gyárba, néha visszajön, mert nincs munka, külön megy az asszony, külön a férfit, az már ritka alkalom, hogy délután együtt lehet férj és feleség, miután az asszony a gyermeket délben hazahozta a gyermekotthonból.

Mit csinálnak a zsidók? Hogy emlékeznek a szombatra? Zsidó naptár, a liach, vallási könyvnek számít, kinyomtatása meg van tiltva, legfeljebb némely ember kézírással készít egy naptárt, amelyet lemásol egy becsempészett liach után. Moszkvában úgy csinálják, hogy akinek nincs más dolga, az bemegy a megmaradt templomok környékére és megtudakolja, hogy mikor is van szombat? Dolgozni ugyan kell, de hát legalább gondolhat a szombatra. A „sómajr” helyébe a „zóchajr” lépett. Néha a Jahrzeit miatt kérdezősködnek a sabosz után. A templomokban az imarend a gyári munkaréték szerint van beosztva. Van egy csoport, amely déli 12 órakor lesz kész és kezdődik számára szünet, ezeknek egy része elmegy templomba, néha a szovjet szünnap hétköznapra esik, máskor szaboszra. Most még úgy van, hogy ha nem is tartják meg a szombatot, de gondolkodnak rá. De mi lesz később? — Erre csak a Mindenható tudna felelni.

**Első forrásból kaphat
ezüst tórafelszerelést, szédertálat, gyertyatartót, menő-
rát, arany, ezüst és brilliáns éksze-
reket, órákat**

Heiden Leó

ékszerésznél,

Saját üzem. Sombaton zárva. Gyári árak.
Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Mi az igazság a Berlinben megkinzott Fränkel rabbi esetéből

Genf, 1934. jan. 15.

Hónapokig keringtek a legellentétebb hírek a Hitler-fiúk által bántalmazott Fränkel rabbi esetéről. Német részről egyszerűen tagadták az egész affért és az ügy szenvedő hősének létezését. Az igazságnak teszek eleget, amikor saját tapasztalatom alapján jelentem a „Zsidó Ujság” útján a zsidó nyilvánosságának a következőket:

Fränkel Jónás rabbi Lengyelországból Amerikába vándorolt ki, majd négy évvel ezelőtt Berlinben telepedett meg, hol mint körzeti rabbi működött. 1933. március hetedikén este 8 órakor három náci legény berontott hozzá. A rabbi egyedül volt otthon leányával. A leányt, ki apja segítségére sietett, két karlóvéssel elintézték, de oly alaposan, hogy örökre nyomorék maradt. Majd a 85 éves aggastyán rabbira vetették magukat, kit kétszer fejbe lőttek. A leány a földön heverve, vérében fetregve hallotta, amidőn egyik náci röhögve mondotta: „Jezt ist er erledigt”. A betyárok ezután feltörték a kasszát, melyből 10.000 dollárt s néhány ezer márkát vittek el, a szegény leány hozományát. Csak másnap reggel, midőn már mindketten majdnem elvérezték, szállították be őket egy kórházba, hol azután a leányt kényszerítették, hogy írást adjon arról, hogy ezt a kommunisták csinálták.

Könnyező szemekkel meséli mind Ezeket nekem a nagyon megviselt és azóta állandóan orvosi kezelés alatt álló ősz rabbi; (közben fotóriporterek érkeznek), s a rabbi még elmondja, hogyan szöktették őt át szönyegekbe burkolva a cseh határon. Borzalmas csak hallgatni is ezt, hát még átélni. Ami pedig a legérdekesebb, a Hitler-sajtó a Fränkel-esetre többek közt a következőket írta:

Wie dazu von zuständigen jüdischer Stelle in Berlin festgestellt wird, gibt es in Berlin überhaupt keinen

Grossrabbiner, mit dem Nahmen Fränkel. Es handelt sich also wieder um einen der üblichen Greuelmeldungen... Pedig a „Barna Könyv”-ben letagadhatatlan fényképekkel és dokumentumokkal van igazolva az eset. Hindenburgnak a rabbihoz intézett levele is le van klisírozva. A szegény, megkinzott ember többektől akkor azt a tanácsot kapta, hogy forduljon a Népszövetséghez s panaszolja be a német államot. El is jött Genfba s már három hónap óta van itt eredményte-

lenül. Én magam voltam a közbenjárója James MacDonalduknál a népszövetségi német segélyügy főmegbízottjánál, ki a benyújtott leeresre a következőt mondotta:

— Sajnálkova kell kijelentnem, hogy én egyes ügyekkel külön nem foglalkozom, hanem az általános német menekültek ügyével határozhatok a Népszövetség beleegyezésével. Nem tudom, hogy milyen eredménye lesz.

Ez a szomorú igazság.

Berkovits Zoltán

Bócher és tiszt

— Részlet Schachnowitz legújabb történeti elbeszéléséből: Licht aus dem Westen —

A frankfurti Rabbi Nószon elküldte R. Semüel Szajfer fiát Majse-t, az ő kiváló tanítványát az ő agg mesteréhez Mainzba, R. Dóvid Tevle Schiff iskolájába. Az agg mester szívélyesen fogadta tanítványa tanítványát és közbenjárására lakást kapott R. Jákaiv Háhn nevű tudós és vallásos hívének, akinek családja már nemzedéken át börtönletet folytatott Mainzban. A 15 éves Majse jól érezte magát a mester iskolájában, hisz ugyanaz volt a módszer, mint amelyhez ő volt szokva Frankfurttól. Amit az öreg mester R. Dóvid Tevle csak töredekés vázlatban adott elő növendékeinek, azt ő világosan megtudta magyarázni, a növendékeknek, mert jól megértette a mesternek gondolatmenetét. Tekintélye ezáltal csakhamar megnőtt, annál inkább, mivelhogy kerülte a feltűnést és mindenféle kitüntetésnek kitért az újtárból. Házigazdájával kellett tanulnia és a tudós házigazda már a második tanórán látta, hogy a fiatalember valóban mestere lehet.

Mainz akkor franciákkal volt telve. Ha az ő lakásán átment a folyosón, egy szobát látott, amelynek ajtajánál egy réztáblán olvasható: „Pauli de Monfort”

Amikor Majse ezt megemlítette házigazdájának, az elmondotta neki: „Ez a mi hadnagyunk, francia tiszt, nemesi származású, igen művelt, nálunk lakik és jobban van velünk.” Egy szép napon azután azt mondja R. Jákaiv Háhn:

— A mi franciánk érdeklődik magáért, (már az első tanóra után nem tegezte a házigazda a frankfurti bóchert) szeretne megismerkedni. Tud franciául? — Na, nem nagyon sokat.

Ő is beszél egy kicsit németül, a többi beszédet majd pótolják mindkét részről a hadonázó kezek, majd kiismeritek egymást, — mondta tréfásan R. Jákaiv — és gondolatban előre is mulattott azon, mi fog abból kisülni, ha majd találkozik a kard a gemóréval.

De ebben csalatkozott. A francia belső világa nem állott oly távol a bóchernek szellemi életétől. A volt tisztet inkább a jog mint a haditudomány érdekelte. A „Sorbonne” egyetemen tanult jogot, majd, amint ez a francia nemeseknél szokásos volt, egyidőre abbahagyta tanulmányait és elment katonának, hogy jövendő pályájához tapasztalatokat szerezzon, mert katonai jogásznak készült. A francia rendkívül gyorsan megbarát-

Divatos, ízléses **parókák** hullámos hajból
PIECHNIK és **MECHTL**-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. **Mérsékelt árak!**

Miniatürök

a zsidó történetéből

kozott a fiatal bócherrel és megállapította, hogy amit ez a fiatal frankfurti bócher tanul az tulajdonképen zsidó kánon-jog, tehát ez a bócher is jogász, szóval: kollega Meg is kérdezte tőle: mi akar lenni a zsidóknál, bíró, vagy ügyvéd.

— Na, nem éppen ez, — mondta Majse, — a mi jogunk a szent Tan, amelyet minden zsidónak ismernie kell.

Majd elmerültek beszélgetésbe, arról vajjon a nemzsidó foglalkozhat-e Tórával. Erre a frankfurti bócher a következő talmudi tételt idézte: „A Tóra arra való, hogy az ember megvalósítsa azt az életben (aser jádsze ajšom hoódem vó- cháj bóhem). „Az ember... azaz: különbség nélkül mindenki, még a nemzsidó is, aki a Tórával foglalkozik, olybá tekintendő, mintha főpap volna“ — tanítják bölcseink.

— Gyönyörű tanítás ez — mondta a francia, — de én azt olvastam, hogy a talmudban mindenféle gyűlöletes kijelentések vannak a nemzsidókról.

El is mondott egy néhányat és erre Majse nyugodtan cáfolgatta, magyarázgatta és kellő világításba helyezte ezeket a mondásokat. A francia hadnagy a fiatal gyerek érett ifjúságától meghatva s elragadtatva azt mondta:

— Hisz ezek nagyszerű tanítások. Miért nem világosítjátok fel a világot?

— Bizony sokan rágalmaznak bennünket, de sokkal okosabb a viharelleni küzdelem helyett inkább otthon ülni szelid világosság mellett és önmagát megerősíteni a viharok ellen. A viharok megszűnnek s akkor majd kiderül a mi világosságunk — felelte a bócher.

(A „Licht aus dem Westen“ a Zsidó Ujság útján is megrendelhető.)

BECKERT HUGÓ
parókakészítő specialista

A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Lift.

Palesztinába

1934. március 20.—1934. április 10.
a COSULICH és az ITALIA hajóársaságok
VULCANIA RÓMA
24000 tonna 33000 tonna
legmodernebb oceanjáró luxushajóin
dr. PATAI JÓZSEF személyes vezetésével
igen mérsékelt áron. Felvilágosítás,
prospektus: „Múlt és Jövő“ szerkesztőségében: Budapest, Vadász-ú. 11

ez az Izidor egyike volt a leghitványabb ókori antiszemita) a görögök nevetgéltek, ami a zsarnokot annál jobban türelt szellemeskedésre, majd odafordult a zsidókhoz és megkérdezte tőlük: „Miért nem esztek ti disznóhúst?“ Megint következett egy bohócjelent és azt kérdezte tőlük: „Tulajdonképen milyen alapon kívántok ti egyenjogúságot a többi római polgárokkal?“ Egynéhány-szor elszaladt ide-oda, majd elbocsátotta a küldöttséget és amikor eltávoztak, azt mondotta környezetének bánatosan: „Ezek az emberek nem is olyan gonoszok, csak inkább ostobák, hogy nem látják be, hogy én I'ten vagyok.“ A császár-szobor kérdése a palesztinai zsidók számára is kellemetlen lett volna, ha az idő nem oldotta volna meg. Petronus palesztinai katonai parancsnok Rómába írt, hogy a zsidók el vannak szárvá a végtelenségig, de a császár szobrát imádni nem fogják és attól kellett félni, hogy a parancsnokot a zsarnok kényszeríteni fogja arra, hogy erőszakkal katonákat a templomba, amiből nagy vérontás következett volna. Egynéhány hónap múlva, saját emberei fellázadtak Caligula ellen és meggyilkolták. Az egész küldöttségjárás meghiúsult. Philonál, még most is nagyon tanulságos.

Heiden Jenő optikai és foto szaküzlete
Budapest, VI., Teréz-körút 8. sz.
Szemüvegek, látcsövek, hőmérők
Díjtanulmányok, szemüvegvizsgálat. Használt fényképezőgépek. Amatőr-felvételek szakszerű kidolgozása.
— Szombaton zárva. —

KOLLER, MŰSZAKI IRODA
CSILLÁRGYÁR
VILLAMOS ÉS GÁZBERENDEZÉSEK, FÉMÁRUGYÁRTÁS, VILLAMOSMOTOROK ÉS VENTILLÁTOROK. VÉTEL, ELADÁS ÉS CSERE ÁTALAKÍTÁSOK.
BUDAPEST, VIII., DOBOZI-Ú. 16. TEL. 31-9-37.

Kicür Sulehon Öriuch
קיצור שולחן ערוך

első füzet megjelent, pontozott héber szöveggel, magyar fordításban. Megjelenik füzetekben, minden hó elején. Fordítja és kiadja: Dr. Singer Leó főrabbi, Várpalotán. Egy füzet (harminckét oldal terjedelemben) ÁRA EGY PENCŐ.

Főbizományos: **Schlesinger József**
könyvkereskedése, Budapest, Király-utca 1. sz'

A német zsidók segélyezése

A „Manchester Guardian“ angol világ-lap írja:

A németországi zsidók szenvedésében egyike a kevés vigasztaló jelenségnek az a viselkedés, amelyet közösségük a megpróbáltatások során tanúsított. Nem siránkozott, nem emelt hiábavaló tiltakozó szavakat, hanem szembenézett a keserű tényekkel és egészségre tömörült, hogy gazdasági életét gyökeresen átalakítsa. Néhány hónappal ezelőtt létrejött a német birodalmi zsidók központi segítő és újjáépítő szervezete, amelynek három ügyosztálya van: a) kivándorlási, b) gazdasági segítségel és c) jótékony-sággal foglalkozó. A kivándorlási ügyosztály 3 alosztályból áll: a) a Németországból kiutasított keleti zsidók hazaszállítása, b) a Palesztinába való kivándorlás, c) más országokba való kivándorlás.

A gazdasági segítség ügyosztálya azokal a kérdésekkel foglalkozik, amelyek az életpályák megváltoztatására vonatkoznak, egyben tanácsot ad a különböző hivatásuknak és üzletbereknek. A jótékony-sági ügyosztály foglalkozik azokkal, akiket a horogkereszt uralma megfosztott kenyerkeresetüktől; továbbá gondozza a betegeket és irányítja az ifjúságot.

Belátják, hogy át kell alakítani a fiatalabb nemzedék gazdasági megosztását. A német zsidók, még inkább, mint más országok zsidóságai, az értelmiségi és kereskedelmi pályákon való túlszűrésben szenvedtek, ami annak a következménye volt, hogy évszázadokon át ki voltak rekesztve a földművelésből és az iparból. Az újjáalakítási hivatal egyik célja az, hogy azt a zsidóságot, amelynek Németországban kell maradnia, szabályozza úgy, hogy némi egyensúly legyen. A középkorú emberek életét megváltoztatni már igen nehéz, viszont lehetséges megváltoztatni azokat, akik még iskolában, vagy kiképzés alatt vannak — és azokat is, akik éppen most tanultak ki valami szabadfoglalkozást vagy mesterséget és így Németországban, mint azon kívül is már vannak kiképző központok, amelyekben ezeket a fiatalabb embereket mezőgazdaságra és ipari pályákra előkészítik.

Az a felhívás, amelyet egyesület kibocsátott, csodálatosan mutatja az új szellemet. A német zsidóságnak — így szól a kiáltvány, önmagában kell bízni. Csak akkor van joga külső segítséget elfogadni, ha már kifejtette minden erejét, hogy magán segítsen. A német zsidóknak

ki kell bővíteni meglévő elemi és középs iskoláit, mert az állami elemi iskolákban elviselhetetlenné vált a zsidó gyerekek helyzete, az állami középiskolákban pedig csaknem teljesen kitessékelték őket. A hitközségek éppen most kérik a legmesszebbmenő hozzájárulást intézményeik fenntartására, amikor a hívek anyagi lehetőségei rettenetesen megcsappantak. A központi szervezet már meghonosított egy kölcsönrendszert, hogy segítségére legyen kereskedőknek s másoknak, hogy életüket valamennyire rendbe hozhassák. A zsidó szervezetek legutóbbi londoni tanácskozása elhatározta, hogy hozzá fog járulni a németországi nevelő és újjáépítő munkához, mégis nyilvánvaló, hogy a német zsidóság a németországi zsidóknak fogja gondját viselni, más országok zsidóságának pedig a Németországból elmenekültek gondoljait.

A központi szervezetre felhívása azzal végződik, hogy

a német határokon túl lakó zsidók kötelességeknek kell, hogy érezzék, hogy a német zsidóságon segítsenek.

háromnyire megtesz mindent a német zsidóság azért, hogy önmagán segítsen. A történelem majd ítélni fog, vajjon a válság olyan zsidó nemzedéket talált-e ilyen, amely készen állott arra, hogy a maga nagy inszégének fölébe kerekedjék. A német zsidók már csakugyan példát mutattak más országok zsidóinak arra, hogyan kell az erőket egyesíteni, hogyan kell a tényeket felismerni és az újjáépítésbe belefogni.

Berlinből jelentik: Számos Németországban élő külföldi zsidó, aki eddig korlátlan ideit tartózkodási engedéllyel rendelkezett, meghívást kapott a központi rendőrségtől, ahol visszavonták tőle az eddigi engedélyt és újat cserélték ki, amely 3. legfeljebb hat havi időtartamra van kiállítva. Sok külföldi zsidó, aki már hosszú évek óta Németországban lakik és főképét itteni vállalkozásokba investálta, az új rendelet folytán súlyos helyzetbe került. Legtöbbjük ugyanis üz-

letember, vagy háztulajdonos, akik a megadott rövid terminuson belül képtelenek likvidálni vagyonukat s amennyiben nem hosszabbítják meg tartózkodási engedélyüket, az egyet jelent teljes gazdasági összeroppanásukkal.

Szülők figyelmébe

Egyes — nem eléggé intranzigens — orthodox szülők is, még mostanában is arról ábrándoznak, hogy fiaik egyetemre végezzenek. Hogy milyen reménytelen a zsidó fiatalember diplomás pályája, mutatja az a statisztikai megállapítás, hogy az évenként a magyar egyetemokról kikerülő kétezereztől száz diplomás közül 150—180 zsidó vallású. Ezek elhelyezkedésére nincs más lehetőség, mint a magángazdasági élet a saját szabad egzisztenciára alapítva. A zsidóvallású, magyar diplomával rendelkező orvosok, mérnökök, jogászok, közgazdászok letettek arról, hogy az államnál és a községeknel pályázzanak állásokra, mert amikor keresztényvallású társaiknak is alig van reményük az elhelyezkedésre, kilátástalan, hogy ők kinevezéshez jussanak. Viszont a magángazdálkodás mai válságában szinte kizárt, hogy például fiatal mérnök alkalmazáshoz jusson. Neki éppen úgy magánmérnöki praksis megalapítására kell törekednie, mint az orvosnak, vagy jogásznak. Orvosi rendelő vagy ügyvédi iroda nyitására lehet csak reménye egzisztenciája megalapozására. De a mai körülmények között, a hihetetlenül kiélesedett verseny közepette az ilyen fiatal intellektuelnek az életért való küzdelme szinte reménytelen még akkor is, ha a családja össze tudja adni azt a nem jelentéktelen összeget, ami ilyen egzisztencia alapításához szükséges.

Nincs tehát más út, mint visszavetülni a régi hagyományos ösvényekre: *Léch ammi, baj bachadorecho!* Vissza a jesivákba, a Tóra tanházaiba! S a Mindenható, úgy mint eddig, ezentúl sem fogja népét elhagyni...

Palesztinába utazók figyelmébe!

A „Compass Tours“ Wien, Paris Newyork, Tel-Aviv városának hivatalos propaganda és turista irodája társasutazásokat rendez a **purimi karnaválhoz**, a peszachi ünnepekre és a tel-avivi vásárhoz. Érdeklődőknek szivesen ad felvilágosítást Egyesületeknek és zárt užitárságoknak kedvezményes feltételek. **Legközelebbi utazás 1934. február 20.** a Conte di Savoia"-n. **Információk:** Dr. Weisz, Budapest, VI., Podmaniczky-utca 39. szám. Telefon: 17—5—66.

A megtérés sohasem késő

Elbeszélés az 50-es évekből, Lehmann nyomán

9.

Midőn Móric fiát említette Wolfsohn, azt kérdezte a nagyherceg:

— És mit szándékszik vele kezdeni *von Wolfsekk* úr? Talán atyja üzetletét fogja majdan átvenni?

— Ha fenségéd, kegyesen megengedi, fiamnak egészen más pályát választok. Eleget szereztem, hogy független életet biztosítsak neki.

— Ugy engedje, hogy katoná legyen. Adja őt mihamarabb a kadetiskolába, hogy a katonai fegyelmet és erényeket mielőbb elsajátíthassa.

— Fenségéd túlboldoggá tesz legkegyelmesebb ajánlatával, mindazonáltal nem óhajtanám a gyermeket ilyen fiatalon az apai háztól elvonni.

— Tanácsomat csak ismételhetem. Ön tudja *von Wolfsekk* úr, hogy hitsorsosai iránt az előítélet különösen felsőbb körökben még igen erős. Az Ön felvilágosodottságában bízva csak azt ajánlhatom, hogy fiát térítse ki, még mielőtt a kadetiskolába lépne, mert mint zsidó, egy per cig sem maradhatna ottan. Zsidó származása miatt sokat kellene eltérnie. Ezért szükséges, hogy már mint gyermek, bajtársi viszonyba lépjen kollégáival.

— Fenség! Nem találom szavakat, hogy e magas kegyességért hálámát kifejezzem. Fiamat mielőbb bejelentem a kadetiskolába és gondoskodom róla, hogy legfelsőbb hadurának hite az övé is legyen.

A nagyherceg az új nemest kegyesen bocsátotta el, ki az örömtől ujjongva ment haza, és elbeszélte nejének öfensége legkegyelmesebb ajánlatát. Öfensége, — így fejezte be — Móricunkat legmagasabb pártfogásába akarja venni. Ilyen körülmények között sokra viheti, olyannyira, hogy még aránylag fiatalon táborkok is lehet.

— De, kedves Vilmos, — mondá Augusta — én nem választanám fiamnak a katonai pályát; gondold meg, ha háború lenne!

— Nincs magasztosabb, mint a hazáért meghalni!
— Mégis, milyen megaláztatásokat kellene fiunknak épen azokban a körökben a hitünk iránt táplált előítéletek miatt eltérnie...

— Természetes, éppen ezért szükséges, hogy még mielőtt a kadetiskolába belépne, hitét legfelsőbb hadurának hitével felcserélje.

Rémes kiáltás tört erre Augusta kebeléből elő:
— Mit? Te Móricot ki akarod téríteni?
— No? Mi van abban? Minden vallás egyenlő jó, vagy egyenlő rossz. Egy előítéletektől ment embernél, nincs különbség Mózes, Mohamed vagy...

— Ne tovább! Ne tovább! — kiáltott Augusta izgagtotta. Majd elhalkult a hangja s szelíden mondta:

— Oh, szeretett férjem, ne tedd ezt! Csak ezt az egyet nem! Nézd, szeszélyeidet, elbizakodottságodat, sőt hűtlenségedet el akarom nyugodtan túrni! Csak ezt ne tedd! Ne kényszerítsd gyermekünket, gyermekemet, hogy ősei vallásától eltérjen!

— Ne kínozz többé. Most már ha akarnám is, még akkor sem változtathatnám meg szándékomat. Öfenségének a nagyhercegnak szavamat adtam és én azt megfogom tartani.

Ekkor már Augustának nem volt ereje, hogy kiáltson. Szótlatlan roskadt össze.

— Majd ismét magadhoz térsz — mondá Wolfsohn hidegen — és azután alkalmazkodsz majd, mint ezideig

mindig.

Ezután meghúzta a csöngettyűt és megparancsolta a belépő komornának, hogy urnőjének segítségére legyen.

A halál küszöbén

Augusta veszedelmes betegségbe esett. Napokon keresztül vívódott a halállal. Móric és Vilma folyton sírtak anyjuk miatt, — kinek betegágyához atyjuk parancsára nem volt szabad közeledniök. Ő maga teljesen hideg maradt. Megkövesült szívével nem nyugtalanították lelkiismeretfurdalások. Ha az a gondolat vetődött fel benne, hogy neje esetleges halálának ő lenne az okozója: úgy ezt a feltevést elhessegette magától. Mit tehetek róla, — úgymond — hogy ez az asszony nem bír az új eszmék magaslatára emelkedni, elzárhatok-e fiam elől oly fényes pályát, egy asszony gyengesége miatt?

A kilencedik napon a láz csökkent. A beteg állapota javult és erősítő álmába merült. Midőn tizenkét óra elteltével felébredt, öntudata ismét visszatért, de egyszerűsmind újból elébe tárult az a szomorú való is, mely fiát fenyegette. Magához hívatta férjét:

— Wolfsohn! Te engem a sír szélére taszítottál!
— Nem én! Saját magad! Balga előítéleteid ártottak neked!

— Wolfsohn, nem akarok veled vitába elegyedni, sokkal gyöngébb vagyok. Láthatod, hogy terveid miatt életem veszélyben forog. Nos, jól van, legyen részed az igazság, legyek magam a hibás, hogy gyöngé asszony vagyok és nem tudok nézeted, életfelfogásod, magaslatára emelkedni? Eppen ezért könyörülj meg, szánakozzál rajtam és ne taszíts a halálba!

— Távol legyen tőlem az akarat, hogy téged elveszítsek! Ismét egészséges leszel és Móricunk fényes pályájának velem együtt fogsz örülni.

— Ugy? Hát ezt a retentő gondolatot még mindig nem adtad fel?

— Hogyan is tehetném? Öfensége a szavamat bírja.
— Az uralkodó felold alóla, ho elmondod neki, hogy nőd élete függ tőle.

— Nem fogsz meghalni!
— Wolfsohn! Miért akarod egyetlen fiadat katonának nevelni? Miért nem veszed magad mellé üzetledbe, melynél annyi szerencséd volt?

— Vagyonom képezi a lépcsőt, melyen fiam magasra emelkedik. Pénzem által lesz katonai becsülete, hadi dicsősége és azok a nemzedékek, melyek a *von Wolfsekk*ekből sariadzanak, majd előkelő szerepeket játszanak országunkban.

— Fellegvárakat építs! Hát tulajdonképen mutat-e Móric valamelyes hajlandóságot a katonai pályára iránt?

— Ha már most belép a kadetiskolába, úgy a hajlandóság majd magától is megjelen!

— Ha mindenáron megmaradsz szándékodnál, úgy hagyd legalább, hogy mint *zsidó* lépjen be. Ellentétben áll-e a katonai pálya a hittel? Hiszen Franciaországban, Hollandiában, stb. államokban sok zsidó katonatiszt van.

— Hazánkban azonban nincsenek. Nem lehet másként, a *kütlés feltétlenül szükséges!*

— Vilmos, te egykoron szerettél engem! Erre a régen elmúlt szeretetre kérlek, könyörgöm neked, ne kényszerítsd gyermekemet, hogy szent vallásunkból kitériem!

— Én még mai napig is szeretlek; és éppen azért, mert úgy téged, valamint gyermekeinket is szeretem, akarom házam becsületét és dicsőségét emelni.

E szavak után távozott Wolfsohn. Már az előszobában egy pajzán nőtát dudolgotott. A beteg viszont kimerülten hanyatlott vissza párnáira. (Folyt. köv.)

Szombat — pénteken...

— Tárca —

A galíciai Janovban élt egykor egy szentéletű rabbi, aki alaposan ismerte a szent Tant és az összes hozzáfűzött kommentárokat. Megvoltak benne mindama kiváló tulajdonságok, melyeket a bölcsék megkívánának. Csak egy rossz tulajdonsága volt: *rendkívül mokacs volt a természete.*

Nagy volt a rabbi híre az egész országban. Amint felnöttek fia, egyremásra jöttek a leggazdagabb, legtekintélyesebb emberek, hogy vejüknek sikerüljön megnyerni őket. Egyszer egy rabbi jött messze földről és megkedvelte a rabbi legidősebb fiát; kölcsönösen megtetszettek egymásnak az apák is és már kitűzték a menyegző napját. Hatalmas szekértábor indult meg az esküvő napján a menyasszony szüleinek vásárosa és közte díszes kocsin a janovi rabbi, fiával, a vőlegényvel, a menyasszony apjával és egy tanítványával, hogy az úton is csak a tanról elmélkedjenek.

Kora hajnalban indultak útnak. Este felé megálltak egy erdő közelében, hogy *minchót* imádkozzanak. A rabbi is leszállt a szekérről és félrevonult az erdőbe. Már nagyon közeledett az est, de a rabbi még mindig nem jött elő az erdőből. Kiséréte úgy gondolta, hogy a rabbi biztosan egyedül indult el a menyasszony lakhelye felé. Borus gondolatokkal hajtottak tovább. A menyasszony házában azután kiderült, hogy a janovi rabbi ott sincs. A vőlegény keserű könnyeket hullatott és megsiratta apját. Hosszú tanácskozás után szomorú csöndben tartották meg az esküvőt. Azután abban a reményben tért vissza a fiatal pár Janovba, hogy tán ott találják apjukat. Ebben is csalódtak és hiába kerestették az egész környéken, a rabbinak nyoma veszett.

A janovi rabbi ezalatt egyre beljebb vonult az erdőbe, hogy senki se láthassa. Mikor azonban vissza akart térni az erdő szélén várakozó szekerehez, nem találta meg a kivezető utat. Késő éjjel a fáradtságtól és kétségbeeséstől keserű sírásra fakadt, ledől a fűbe és mélyen elaludt. Másnap egész nap az erdőből kivezető utat kereste, gyümölcsökkel és növényekkel táplálkozott. Így telt el a harmadik és a negyedik nap is. A sok barangolástól egészen kimerült a rabbi. Ám nem félt a vadállatoktól, mert az igazságot bárhol is megvédi az Isten. Csak hogy elvesztette az időbeli tájékozottságát és így történt, hogy a rabbi csütörtökön kétszeres adagot gyűjtött magának gyümölcsökből és minden előkészületet megtett arra, hogy holnap, vagyis pénteken megünnepelje a saboszt. Nem mozdult el a helyéről, nem tördelt és nem cipelt gallyakat a hatodik

napon, abban az erős meggyőződésben, hogy szombat van.

Hónapok múltán egyszerre csak elmélkedései közepette emberi nyomokat pillantott meg; követte azokat és így szerencsésen kiérkezett az erdőből. Egy csinos kis falut pillantott meg, kérdezősködött Janov iránt, kocsit fogadott és városkája házaiba hajtattott. Családja először nem akart hinn szemének, mert már halottnak tekintették és megsiratták a rabbit, de azután nagyon megörültek.

Napokon keresztül végefogyhatatlanul keresték föl a rabbit az egész országból, mindenki külön akarta szájából hallani csodálatos megmenekülése történetét. A hét ötödik napján csodálkozott a rabbi, hogy házanépe meg sem mozdul, hogy megtegyék a szombat tisztetére az előkészületeket. Rájuk parancsolt tehát, hogy „szombat előnapja lévén, mindent megtegyenek arra, hogy a szombatot méltón megünnepeljük.” Hiába igyekeztek meggyőzni tévedéséről a rabbit, ő nem hogy hajthatatlan maradt, de módfelelt haragudott azért, mert — véleménye szerint — már senki sem akarja megtartani Isten szent szombatját. Mit volt mit tenni? — a rabbi családjá kénytelen volt a rabbi szeszélyes kívánságának eleget tenni. Csütörtökön este kényszerítette a rabbi az egész hitközséget, hogy a szombat beköszöntését üdvözljék. Másnap reggel egészen a szombati itentiszteletet tartották meg. A hivek összenéztek, méltatlankodtak vagy titokban nevettek, hogy ime, rabbijuk elvesztette józan esztét a sok barangolásban. De senki sem mert keménynyakú rabbijuknak ellenszerezni. És ugyanakkor, midőn a rabbi elbucszította a szombatot, a hivek titokban a szombat bejövetelet áldották a kidüssel.

Igy ment ez a visszás helyzet heteken keresztül, a hitközség és rabbija meghasonlottak egymással.

—

Messze eljutott ennek a rendkívüli esetnek a híre, meghallotta a sinavai, később a nikolsburgi rabbi: R. Smelke is. Nagyon fájt R. Smelkenek, hogy oly szentéletű rabbi, mint a janovi, oly hajthatatlanul megmarad végzetes tévhitében. Hogy visszatérítse a helyes útra, fölvetette magában, hogy amire képtelenek voltak egész Lengyelország összes tudós rabbijai ékesszólásukkal, bizonyításaiikkal, ő azt ravaszgással el fogja érni. R. Smelke gyermekkori pajtása és tanulóvárosa volt a janovi rabbinak. Meglátogatta tehát hirneves rabbitársát és elbeszélte magának az erdőből való megmenekülése csodálatos történetét. Csütörtökön azt kérdezte a janovi rabbi nagytiszteletű vendégétől, hogy megakarja-e vele ünne-

pelni az este beköszöntő szombatot?

— Hogyne, hiszen ép azért jöttem, hogy a te társaságodon tölthessek egy saboszt.

A janovi rabbi rendelkezett, hogy szeretett vendége jól érezze magát. R. Smelke pedig szigorúan kiadta a parancsot, hogy senki se merjen ellenkezni a janovi rabbi rendelkezéseivel. Csütörtökön este tehát az egész hitközség a templomba vonult. A janovi rabbi fölkerlte vendégét, hogy a szombat beköszöntő imáját elmondja, de R. Smelke azt relette, ő majd a szombat reggeli imát fogja előimádkozni. Kidús után a janovi rabbi nagy lakomát rendezett R. Smelke tisztetére. Az egész lakoma alatt pedig a két híres rabbi mélyértelmű talmudi fejtegetéseket tárgyalt, közben a janovi rabbi mindig — a szombat tisztetére — megköstolta a bort is. Ez a bor pedig egészen különösen erős fajtájú óbor volt, melyet R. Smelke ép erre a lakomára hoztatott. A janovi rabbi egyszerre csak mély álomba merült. Ekkor R. Smelke szivarra gyújtott és felszólította asztaltársait, hogy csöndesen térjenek haza de senki se merészelve a janovi rabbit fölébreszteni. Csak ő maradt mellette és örködött, hogy zaj ne találja felköltött vendéglátó barátját.

Másnap a janovi zsidó rendes munkájukat végezték, mint minden hétköznapon is előkészültek a szombatra. Este vidáman ették a péntek esti lakomát.

Egész napon át aludt a janovi rabbi és csak akkor ébredt föl, midőn, késő éjjel morajlást hallott maga körül: a tegnapi esti asztaltársaság volt az, mely csöndesen másodsor is összegyűlt. A janovi rabbi fejét fájlalta és mondá: „Ugy tűnik föl nekem, hogy kissé sokáig aludtam. És most, uraim, fejezzük be a vacsorát az áldásmondással!” Így ért véget az igazi péntek esti lakoma.

Másnap reggel a vendég R. Smelke imádkozott elő. Késő este bucsúztatta el az egész asztaltársaság a szombat királynőjét.

Vasárnap hajnalban útrakelt R. Smelke hazájába, de előbb a legnagyobb titokban lelkeré kötötte a hitközség valamennyi tagjának, hogy soha egy szóval ne is sejttesék a rabbijuk előtt, hogy jámbor család áldozata lett. A janovi hitközség nagy hálával bocsátotta útjára R. Smelket, a nikolsburgi rabbit és azontúl boldog egyetértésben élt rabbijával. A janovi rabbi pedig élete végéig nem is sejtette, mi történt vele amaz emlékezetes csütörtök este, sőt még megelégedéssel emlegette az ő barátját, akinek segítségével — mint ő hitte — sikerült hitközségét az ő igaz vallásosságára visszaterítenie...

A Szentföldről

A palesztinai kormánynak a bevándorlást korlátozó politikája miatti megbotránkozás egyre tart. A varsói hitközség előjárósága egyik legutóbbi ülésén tiltakozott a politika ellen és felszólította Lengyelország 700 hitközségét, hogy csatlakozzon a tiltakozáshoz. A hitközségek az egész országban egységesen járultak hozzá a tiltakozáshoz, amelyet most ányújtanak az angol kormánynak és a Népszövegetnek.

A turisták elleni razzia közgazdasági hátrányait érzik — a hajózási társaságok. A zsidó turisták száma rendkívül csökkent. Így például egy olasz hajótársaság engedélyt kért az olasz kormánytól, hogy a palesztinai hajók járatait ötven százalékkal csökkentse, mert a zsidó hajóutások száma hetven százalékkal kevesedett. A hajóstársaságok elítélik az új angolpolitikát, mert jelentékeny gazdasági hasznuk volt a nagy bevándorlásból és az élenk turistautazásokból.

Hogy némely szegény családban mit jelent egy palesztinai certifikátum, mutatja a következő megrendítő eset: Szalonikiben egy asszony hónapok óta várt-várt bevándorlási engedélyt Palesztinába, hogy férjéhez menjen. Miután most sem kapta meg a certifikátumot, annyira megrendült, hogy önkívületi állapotában öngyilkosságot követett el.

Az arabok kilengéseit nagyban elősegíti a palesztinai kormányzat némely esetben tanúsított engedékenysége. Ezzel ellentétben talán elrettentő példát statuál az, hogy Jeruzsálemben a felső törvényesség megerősítette két arabsnak halálos ítéletét, akik Nahalal kolóniában tavaly megölték Jakobi zsidó telepest és kilenc éves fiát.

HIREK

NAPTÁR

Sabosz נב, S'vat 4
Gyertyagyújtás (Bpest) 4.15
Házimenetele " 5.15

— HARC A SZOMBATÉRT. Varsó elővárosában Pragában a vásárcsarnokban a zsidó halasok fülkéi nyitva voltak szombaton. Ezért a zsidóság vallásosabb része tiltakozó ülést tartott és követelte a rabbiságtól, hogy tiltsák el a szombati hal vásárlását ilyen halasoknál.

— A MUNKÁCSI HITKÖZSEG GYÁSZA. Mint Munkácsról írják, nagy részvételt temették Perlstein Saul, a munkácsi hitközség volt elnökét. A jeles férfit, aki a munkácsi főrabbi meghittjei közé tartozott, Budapesten halt meg. Holttestét Munkácsra szállították.

— A PESTI IZRAELITA HITKÖZSÉG KÖZGYŰLÉSE. A pesti izr. hitközség képviselőtestülete vasárnap tartotta Stern Samu elnök elnöklétével rendezési közgyűlését. Részletesen beszámolt a felekezeti és a hitközség életének belső mozzanatairól, fájdalommal emlekezett meg az egyetemeken mutatkozó sajnálatos jelenségekről, annak a reményének adva kifejezést, hogy az illetékes tényezők intézkedései révén ezek a zavarok immár elfognak simúlni. A mélyszégyes együttérzés hangján szólt ezután a németországi zsidók helyzetéről, majd behatóan foglalkozott az ifjúság elhelyezkedésének problémájával. A hitközség költségvetése az 1934. évre 4.091.000 P kiadást irányoz elő. A szorosan vett hitközségi költségvetés ezúttal is deficitmentes, deficit csak a kórháznak mutatkozik. Többek hozzászólása után a közgyűlés az elnöki előterjesztéseket és a költségvetést, valamint az Eppler Sándor főtitkár és Munkácsi Ernő dr. főgyógyász által előterjesztett határozati javaslatokat egyhangúlag elfogadta.

— A KASZONYI REBBE: R. Jiszroel Czwi Rottenberg a szombatot (Jan. 20.) újpesti hívei körében tölti. Hétfőn bejön a fővárosba, ahol szerda estig (Kleinnél, Kun u. 7.) fog időzni.

— A KASSAI VÁLASZTÁSOK. Az elmúlt vasárnapra voltak a kassai orth. hitközség választásai kitűzve. Miután a választási listán szereplő több jelölt a jelöltetést visszautasította, a választási közgyűlést február 4-re halasztották.

— A POZSONYI NEOLÓGIÁBÓL. A neológ hitközség dr. Funk Sámuel rabbiját nyugdíjaztatja, mert mint hivatalosan kijelentik, betöltötte 66-ik életévét, 35 évig szolgált már és mert nem ismeri az állam nyelvét; nem tud szlovákul és így a szlovák nyelvű hitoktatást nem tudja ellenőrizni. Mind a három ürügy mögött tulajdonképpen az a nagy ellenségeskedés lappang, amely évek hosszú során a hitközség és rabbi egymás közötti viszonyát elmérgesítette, s amely miatt a község a nem orthodox hitközségek vezetőségénél (Jesurun) a rabbit többszörösen feljelentette és fegyelmet kért ellene.

x A MULT ÉS JÖVŐ SZENTFÖLDI TÁRSASUTAZÁSA, amely március hó 20-án indul dr. Patai József vezetésével, rendkívül nagy érdeklődést keltett mindenfelől. A 32.000 tonnás Vulcania óriási motorhajó Amerikából indul el, ahonnan igen előkelő zarándokcsapat megy a Szentföldre. A Vulcania kiköt Nápolyban és itt felveszi a Mult és Jövő csoportját, amely utközben Athent, Rhodost, Ciprust is megfogja tekinteni. A hajó megvárja Palesztinában a szentföldi zarándokokat, akiknek alkalmuk lesz a Szentföld régi és új nevezetességeit megtekinteni. A program gazdasága mellett is a részvételi díj igen mérsékelt. Tekintettel a nagy érdeklődésre, célszerű minél előbb lefoglalni a helyeket. Részletes felvilágosítás a Mult és Jövő kiadói hivatalánál Budapest, V., Vadász u. 11. Telefon 190—55, ahol prospektusok rendelkezésre állanak.

— KÁNTORI VENDÉGSZEREP-LÉS. Az elmúlt szombaton nagy sikerral mutatkozott be Budapesten a Csáky-utcai orth. templomban, a vendégként itt tartózkodó Feldmann Lajos, Szatmárról, aki a fiatal kántornemzedék nagy reményekre jogosító tagja. A zsidófolásig megtelt templom közönsége mély áhitattal hallgatta a szimpátikus kántor gyönyörűen csengő, érces tenorját és a nagy muzikális képességgel előadott énekrészletek után hangos tetszésnyilvánítással fejte ki teljes megelégedését. Ugy halljuk, hogy számos nagy hitközség máris előnyös ajánlattal kereste fel a fiatal kántort.

— ELNÖKVÁLASZTÁS SOPRONBAN. A soproni orth. hitközség vasárnap Goldschmied Szigfrid egyszótagú elnökévé választotta. Az új elnök közismerten értékes tagja a hazai orth. társadalomnak.

— A JÓREI RÁV Z. C. L. Ungváról jelentik nekünk: Az évek óta városunkban lakó Grünwald Zoltán őrdarmai (jórei) főrabbi elhunyt. A megdicsőült az Arigassz Habajsszem huszti gaon z. c. I. méltó fia volt. Ő maga is több talmudikus mű szerzője, Ungvár zsidóságának apraja-nagyja kísérte utolsó útjára a nemeslelkű rabbit. — חנניכה

— DÁJONVÁLASZTÁS. A szombathelyi orth. hitközség R. Gavriel Gestettnert dájonjává választotta. A megválasztott rabbi a megdicsőült hunfalvi gaon z. c. I. jeles tanítványa.

— PESTI KERESKEDŐK ÉS IPAROSOK TAKARÉK ÉS ÖNSEGÉLYŐZŐ EGYESÜLETE. Vasárnap a Népasztal helyiségében nagy számmal megjelent szombattartó kereskedők és iparosok lelkesedéssel elhatározták egy takaré- és önszegélyző egyesület életre hívását. Weisz Mór az előkészítő bizottság nevében vázolta az egyesület céljait: az egymás iránti barátság ápolása és keményítése, a szombattartó kereskedők és iparosok érdekeinek megvédése és képviselése, végül a rászorulóknak kamatmentes kölcsönrel való ellátása. Miután még dr. Stern Simon a leendő egyesület működését jogi szempontból megvilágította, több hozzászólás után megalakították a propaganda- és alapszabály bizottságot. — Vasárnap d. u. 1/2-kor a Népasztal helyiségében (Wesselényi-u. 13.) újabb ülés lesz, melyen az előkészítő bizottság minden érdeklődőt szívesen lát.

— A S. A. UJHELYI ORTH. HITKÖZSÉG mult heti közgyűlésén közfelkiáltással újból Blumenfeld Józsefet választotta elnökéül. A többi tisztikar: Schweiger Márkus helyettes elnök, Grosz Jakab gazd. tan., ifj. Deutsch Mór pénztáros, Lipschitz Jakab ellenőr, Berkovics Rafael és Rubín Adolf templomgondnokok, legifjabb Deutsch Simon isk. elnök; Deutsch Adolf, Klein Vilmos, Rein Lajos, Rosmann Lipót előjárók.

— A HAJDUSZOBOSZLÓI ORTH. HITK. új tisztikara: Fränkel Mihály elnök, Lichtmann Dezső alelnök, Spitz Lipót gabe, Leitmann Lipót gazda, Landesmann Sándor pénztáros, Schwarcz Mór ellenőr. Képviselők: Wohlberg Béla, Grosz Lajos és Ernő stb.

— A NYIREGYHÁZI TALMUDTÓRA új választmánya: Arnstein Lajos, Brieger A., Friedmann J., Jakobovits J., Kupferstein I., Katz L., Rosenwasser A., Schatten J. stb.

— EMLÉKBESZÉD. Két hét előtti számunkban hirt adtuk a népszerű R. Sólem Weinberger bpesti egyleti rabbi elhunytáról. A levéljő alkalmával és a temetést követő napokon több heszped hangzott el. Így Gross J. József budai főrabbi is magasszárnyalású gyászbeszéddel bucsúzott a megdicsőültől. — A megboldogult temploma közönségének kegyelele impozánsan nyilvánult meg a legutóbbi vasárnapon is, amidőn Lisser Simon templomelőjárót emlékbeszéd tartására felkérték. Lisser úr gyászbeszéde frappáns hatással volt a több templom publikumából egybegyűlt kegyeleles közönségre. „Malaché Sólajm már jivkójün“: R. Sólajm elvesztéséért még az angyalok is — úgymond — keserűen zokognak...

— AZ ÉRSEKIJVÁRI ORTH. HITKÖZSÉGBEN, miután a 3 éves ciklus lejárt, új választást kellett megajánlani. Kohn Rafael, az eddigi nagydemü elnök, aki a hitközség felvirágoztatása körül nagy érdemeket szerzett, különféle okok miatt, de főleg a hitközségben bizonyos alapszabálymódosítás miatt beállott feszültség folytán vonakodott a tisztséget elfogadni. Mivel azonban Kohn Rafael eddigi működése által a hitközség vezetésében nélkülözhetlenné vált, egyhangúlag újabb öt választották elnöknek. Miután az újonnan megválasztottnak időközben sikerült a hitközségi békét helyreállítani s az ellenpárt is biztosította támogatásáról, Kohn Rafael a béke érdekében elfogadta a tisztséget. Előjárók lettek: Bineth Gáspár, Quitt Samu, Nasch Szigmond, Teltsch Nátán, Löwy Herman, Reichfeld József, Greiner Lipót, Chlamtaas Izidor.

— ORTH. SZERETETMUNKA UJHELYEN. S. a. -ujhelyről írják nekünk: Impozáns keretek között ünnepelte a helybeli „Malbis Arümim“ szegény gyermekeket felruháso egylet 25 éves fennállását. Mintegy 200 főnyi közönség előtt nyitotta meg az ünnepséget Fränkel Heimann alelnök, akinek üdvözlőszavai után Klein Mihályné visszapillantást vetett az egyesület 25. évére. Kegelettel emlékezik meg a már elhunyt két alapítóról: néhai Lipschitz Adolf és néhai Gárdos Mórról. Az egylet hála köszönetét fejezi ki Schweiger Ignácénak, aki 25. évén keresztül elnöke volt az egyletnek, valamint a távol keleten élő Alexander Vilmosnak, aki alapítója és társelnöke volt az egyletnek.

Az idén választott új tisztikar munkáját a tettek dicserik. Ma nincs az orth. iskolában és a vele kapcsolatos Talmudtóraban rongyos ruhájú gyermek, mert az egylet az arra szorulókat ellátta cipővel, ruhával, sőt fehérneművel és télikabátal is. Mindenki kivette részét e nagy munkából, de ki kell emelnünk Fränkel Heimanné alelnök, ifj. Deutsch Simon iskolaszéki elnök-társelnök, Brünner Lajosné, Getzler Dávidné alelnökök áldozatkész munkásságát.

— EGYESÜLETI HIREK. A kecskeméti „Lomde Tóra“ lélekemelő szüddasz miczvo és Tórabeszédek keretében ünnepelte vasárnap Bovo Bászro befejezését. Az ünnepség fényét Sussmann Viktor főrabbi megjelenése és lebilincselő, szellemes előadása emelte. — A bpesti orth. Nőegylet égisze alatt működő „orth. leányok és asszonyok továbbképző tanfolyamán“ (Doó u. 35. II) köv. előadások tartatnak: asszonyoknak hétfőn este 7-8, szerda délután 1-2, szombat este 8-9-ig. Leányoknak (18. éven felül) hétfőn és csütörtökön este 8-9 óráig. Leányoknak (15. éven felül) kedden és szerdán este 8-9 óráig. Iskolakötelek korú leányoknak: kezdőknek hétfő és csüt. 5-7-ig; haladókknak kedd, szerda 5-7-ig. Zobel Sára tanfolyamvezető szívesen áll az érdeklődők rendelkezésére: délelőttönként Csáky-u. 16. alatti lakásán, kedd este 7-8-ig a tanfolyam helyiségében. — A halasi T. B. új tisztikara: Dohány Marcell elnök, Grünwald Jenő titkár, Goldstein Dezső pénzt., Szimon gondnok, Hecht J. ellenőr.

— A JÓZSEFVÁROSI IZR. SZERETET NŐEGYLET AGGOK OTTHONÁNAK FELAVATÁSA. Vasárnap lélekemelő ünnepség keretében történt meg ezen Aggok Otthona felavatása és rendeltetésének átadása. Az Otthon özszeres helyiségeit megtöltötték a meghívott előkelőségek, vendégek és az egyleti tagok hosszú sora, kiknek feszült várakozása közben nyitotta meg dr. Balázs József magasröptű beszéd kíséretében az avató ünnepséget. A felavatóbeszédet dr. Liebermann Manó rabbi tartotta. Beszéltek még dr. Scheiber Lajos és dr. Fischer Vilmos rabbik, Payr Hugó és dr. Usetty Béla orsz. képviselők stb. Szónokok mind kiemelték Weisz Mórné alelnök asszony, az Otthon agilis megteremtőjének és vezérkarának érdemeit. Dr. Usetty képviselő záróbeszéde után felszolgálták az ellátottaknak az első ünnepi lakomát.

Libafüstölt! Orth. נשר prima füstölt libamell, a makói fő-rabbi hechserével, minden darab leplombálva, kg.-ja P 3— frankó. 5 kg. postacsomagokban utánvétellel szállítja:
Blau Izsák, Makó.

PARÓKA
különlegességek

Modern és tartós kivitel
Tartós ondolás, alakítások
Olcsó árak

ALTSCHÜLER
BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12
(Király ucca sarok)

Telefon: 31-0-79.

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig 4 P, azonfelül soronként 1 P)
Herschkovits Irénke Püspökladány és Lorber Fülöp Soltvádkert, jegyesek.

Gottlieb Szidkét, Halmi, eljegyezte Kohn Armin, Büdzentmihály.

Grünwald Elzuskát, Győr, eljegyezte Kosztolitz Deszö, Sárvár.

Berger Fanny Battonya és Ehrman Henrik Gyoma, f. hó 17-én Békéscsabán házasságot kötöttek.

Buchinger Etel Szombathely, Schwarz Sándor Budapest, jegyesek. (A pozsonyi jesiva szívélyes mazeltovtó kíván.)

Friedmann Bertus Tornalja, Neuwirth Sándor Budapest, jegyesek.

Friedmann Herman diszelnökünknek, egyetünk alapítójának, Berta leánya eljegyzéséhez szívélyesen gratulálunk:

Tiferesz Bachurim, Tornalja.

Friedmann Józsefnek Pápa és Hoffmann Sándornak Bpest, eljegyzésüköz szívélyes mazeltovtó kíván a

Galantai Chabürasz Talmidim.

Láng Hajnalját Kiskőrösről, eljegyezte Pápa Béla, a váci Tiferesz Bachurim elnöke.

Pápa Béla elnökünknek, Láng Hajnaljával való eljegyzése alkalmából szívélyesen gratulálunk.
T. B. Vác.

Stern Lipót Jánoshalmán mult szombaton ünnepelte Hers fia barmiczvóját, a rendes sablonon messze kiemelkedő ünnepélyes keretben. A hitk. felkérésére az ünnepelt nagybátyai: Stern fivérek jónéüv főkántorok a régi chazonim-ra emlékeztető elragadtatással végeztek az itentiszteletet. Az ünnepelt ifjú pompás magdús- és charifusz drósója után a nagypapa Meisels Simon volt jánoshalmi kántor és Briszk Salomon rabbi beszéltek még nagy hatással.

Gestetner Imre (Amrom) Ujpest, Király-u 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszertőzsde-tag. Mindentéle órák, arany-, ezüst-, briliáns-árak alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékot küld.

Apró hirdetések

Pályasatok és apróhirdetések díjszabása Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Allástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegekből is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

MEGBIZHATÓ, vallásos, foglalkozással bíró egyén pénzbeszédnek és „samész“-nek felvétetik. Guttman, Budapest, Aréna-út 21.

FIATAL, jobb házból való szabósegéd, fizetés nélkül csak ellátásért állást keres. Kepcs József, Paks, Kalap u. 8. PURIMSPIEL, igen érdekes „Jozsef-spiel“ nevű szimfü, 12 P utánvétel mellett nálam beszerezhető. Stern Andor, Kisvárda, Vörösmarty-u. 19.

42 ÉVES, jó egzisztenciával bíró özvegy talmid chóchomnak 3 gyermekkel, keresek szigorúan orth. vallásos, kimonodottan szép és jólelkü, 35 éven alüli lányt vagy gyermektelen özvegycet, 4000 pengő hozománnyal. Ajánlatok intézendők: Fleischmann Simon kántor, Novjsad (Ujvidék), Futoska-u. SHS. PURIMRA új szindarabok Mannheim Mórnál, Debrecen, Rákosi Jenö u. 6.

זוכע פֿיר מיינע טאָכטער יפה, מושלמה, אינטעלליגענטע, איינען בחור, רעשם איינען יונגען מאַן, דער פֿאָהיג אויס שחישות צו ער לערנען אונד האַלבווענס בער תּפּלה צו זיין. פֿערוועה איהן מיט אללעם: מיט פּאָסטען אונד נדן מעדונגען אונטער „מול“ ערבשען.

ÁLLÁST NYERHET vallásos, fiatal, szerény igényü, perfekt bórkereskedősegéd. Hoffmann bórkereskedő, Jánosháza.

HÁZVEZETŐNŐI, szakácsnői állást keres a háztartás minden ágában jártas, a varrásban is teljesen perfekt orthodox urileány, aki most két évig ugyanilyen állásban Bécsben volt. Cim: Lesinger Károly, Vasvár.

POLLÁK SAROLTA KÖZMETIKAI INTÉZETE

ANDRÁSSY UT 32. SZÁM I. EMELET.

Legmodernebb módszerek: ráncok, pattanások, nyitott porusok kikezelésére Hajszálak, szemölcsök, szeplők kiirtása villanlyal. Helyisoványítás. Fagykezelések. Quarz. Miracle hajeltávolító-szer szétküldése utasítással. — Miracle szépségápoló szerek. KÉRJEN PROSPEKTUST! DIJTALAN FELVILÁGOSÍTÁS!

„MANNA“

דברו אל כל עדת ישראל לאמר ויקחו להם מאננה צינאריו של פסח
Minden zsidó háziasszony a kávéhoz csak cikoriát használjon, amely két orth. rabbiság hechserevel van ellátva. Gyártja:
FODOR JAKAB ÉS TSA,
BUDAPEST, X. MAGLÓDI-UT 17.
Kapható minden fűszerüzletben.

BUDAPESTI AUT. ORTH. IZR. HITKÖZSÉG

Alant felsorolt baromfi kereskedők általnak a rabbiságunk felügyelete alatt:

Ausch Vilmos (Klauzál tér 15.) Bernstejn Sámuel (Dob utca 39.), Büchler Andor (Klauzál utca 31.), özv. Deutsch Hermanné (Akácza utca 60.), Ehrenfreund Éllás (Wesselényl utca 13.), Fenákel Jónás (Dob utca 28.), Fesztinger Hermann (Dob utca 33.), Fesztinger Hersch (Dob utca 37.), Fischler Gyula (Klauzál tér 14.), özv. Geczovits Salamonné (Kertész utca 41. és Andrassy út 64.), Geczovits Vilmos (Dob utca 35.), Glück Bernát (Magdolna utca 44.), Glück Dávid (Hársfa utca 18.), Günsz Vilmos (Csengeri utca 8.), Günsberger Miksáné (Király utca 87.), Gelb Herman (Karpfenstein utca 2/b.), Jungreisz Gyula (Népszínház utca 47.), Katz és Günsz (Vasvári Pál utca 1.), Klein Ábrahám (Péterffy Sándor utca 37.), Klein I. Izsák (Dob utca 18.), özv. Klein Vilmosné (Kun utca 12.), Kratz Juda (Teleki térí bódé), özv. Löffler Edéné (Rottenbilller utca 64.), Mandel Éllás (Garay tér 17.), Mandel Ignác (Visegrádi utca 8.), Silberberg Mór (Dessewify utca 25–27.), Scheer Ferenc (Wesselényl utca 26.), özv. Teller Lipótné (Rombach utca 4.), Welsz Izsák (Garay térí csarnok), Welsz Klára (Margit körút 7.), Welsz Salamonné (Sólyom utca 24.), Binét Manó (Almásky tér 17.).

A budapesti aut orth. izr. hitközség elöljárósága

PÁSZKAGÉP használt, jó karban, teljes felszereléssel olcsó áron eladó. Czitrom Soma, Sajószentpéter.

KERESEK ötven tagból álló orth. hitközségben levő metszői állásomra hitközségi hozzájárulással oly kellemes hangú böcher joré somajmot, aki leányomat nőül venné. „Talmid-chóchom.“

JOBBA orth. családból való megbízható fiatal lány ajánlkozok. Perfekt főző. Gyermekhez ért Cim válaszlapon.

HÁZASSÁG céljából keresek üzlettel rendelkező órák. és aranyműves fiam részére szép, házias, orth. urileányt, hozománnyal „Mazeltovtó“ jelige.

BENŐSÜLNE intelligens, szobattartó fiatalember, jómódú orth. családba. Közvetlen választ „kölcsonös szimpátia“ jeligére kérek.

PERFEKT szakácsnő kerestetik szigorúan orth. helyre. Szlovenszkóba, február 1-i belépésre. Cim: Müllernél, Bratislava, Edlov dvor.

NÉMET KISSASSZONY délutánokra külön szóbaért felvétetik. Cim kiadóban

Felelős szerkesztő és kiadóhajtadonos: GROSZBERG JENŐ

Springer-nyomda, VII. Bethlen utca 33.

אללנעמיינע יידישע צייטונג

ז"ב

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ UCCA 48.
Telefon: 42-5-90. Csekk számla: 50.791
EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ Kalföldre 25 P

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

Orthodox zsidó problémák

Lapunk más helyén megírtuk, hogy a lengyelországi Aguda konferenciát tartott, amelyben az összes orthodox zsidó problémákról határozottak. A konferenciának egyik kimagasló eseménye volt, amikor az Agudának rabbitanácsa: *Majeczesz G'dajle Hatajro*, mely magában foglalja a nevezetesebb lengyel rabbikat és rebeket, összefoglalta kívánságait a vallásoktatásra és egyéb vallási törvényekre vonatkozóan. A határozati javaslatok vonatkoznak elsősorban a nevelésügyre. Megállapítják, hogy a kormányoknak a chéderek, a Talmudtörök és a leányiskolák felállítására, illetve fenntartására elgördített akadályok veszélyeztetik az igazi vallásos nevelést. Éles szavakkal fordulnak azok ellen, akik nem küldik gyermekeiket az orthodox iskolákba, mert meg akarják takarítani a tandíjat. Fontosnak tartják, hogy a leányokat miután elvégezték a *Béss Jákajv* iskolákat, tanítsák ipari és háztartási teendőkre. Állandó propagandát kell folytatni a szombat és családi tisztaság vallási törvényeinek érdekében. Elhatározzák, hogy kiadnak errevonatkozó röpiratokat, továbbá egy állandóan ezekkel foglalkozó folyóiratot. A családi tisztaság vallástörvényei megtartása megkönnyítése érdekében a mikvo-nak állandóan igen olcsón rendelkezésre kellene állania a szegényebb néprétegeknek. E tekintetben a nőegyletek igen sokat tehetnek, amennyiben alkalmas módon felvilágosíthatnák tagjaikat s leányikat e törvények döntő fontosságáról. A *kasriusz* érdekében fontos a metszők fizetésének pontos kifizetése, mert lelki nyugalom nélkül nem láthatják el szent hivatásukat. A hitközségek csak a legeslegvégső esetben nyuljanak a metszők és a rabbi fizetésének csökkentéséhez, mivelhogy a hitközség intézményeinek iránya és szelleme ezeztől függ. Minden eszközt meg

kell ragadni, hogy mindenütt, ahol zsidó katonák vannak, rituális ellátásban részesülhessenek. A polgári házasság behozatalát károsnak és családi életet széttzilálónak tartják. Igen ajánlják, hogy minden községben támogassák az akcióit, amelynek célja: a megdicsőült *Chofécz Chájim* emlékére egy nagy *széfer-tajró*t iratni, amelyben egy-egy betű árával hozzájárulhasson az egész zsidóság. Részletesen intézkedik a jesivák támogatásáról. Felszólítja a zsidó szemlékére egy nagy *széfer-tajró*t iratni, amelyben egy-egy betű árával hozzájárulhasson az egész zsidóság. Részletesen intézkedik a jesivák támogatásáról. Felszólítja a zsidó szemlékére egy nagy *széfer-tajró*t iratni, amelyben egy-egy betű árával hozzájárulhasson az egész zsidóság. Részletesen intézkedik a jesivák támogatásáról. Felszólítja a zsidó szemlékére egy nagy *széfer-tajró*t iratni, amelyben egy-egy betű árával hozzájárulhasson az egész zsidóság.

Amint látjuk tehát: ezek a határozatok rendkívül fontosak és irányt mutatók az egyetemes orthodoxia szempontjából is.

Mutatják azt, hogy a legfontosabb cél: a hagyományos vallásosság megőrzésére meg kell változtatni az idő követelményeinek képest az eszközöket. Jellemző, hogy a rabbi zöme immár legitimálja és helyesli a *Béss Jákajv* leányiskolákat, a sajtó propagandáját veszi igénybe. Érdekes szempontból nézik a nőegyletek működését. Más hol ezeknek a működése kimerül a jótékonykodásban, a rabbitanács igen bölcsen bennük a családi tisztaság törvényeinek leghivatottabb propagálót látja. Vallási és szociális igazság, hogy a hitközségi tisztviselők tisztességes ellátását egybekapcsolja működésükhöz fűződő fontos vallási érdekekkel. Az ifjuság szellemi életéről kíván gondoskodni a jesivák támogatásával, növendékeik tisztelését

emelni akarja kifelé azzal, hogy egyen rangusítani akarja a jesiva növendékeit, más tudományos foglalkozású ifjusággal a vasuti kedvezmény tekintetében, továbbá azzal, hogy lehetővé akarja tenni mindennél a katonasághoz bevonult ifjuság vallási szükségleteinek kielégítését, rituális ellátását. Imponálóan emelkedett szemponttal tesznek tanúságot, amikor egyfelől hangsúlyozzák a rabbitekintély tisztelését, másrésztől bevallják, hogy ebből a szempontból bizony sok hitközségben nem jártak el a rabbiválasztásnál kellő módon az erkölcs szempontjai szerint.

Hogy e határozatok üdvös tanulságot rejtenek minden ország orthodoxyja részére — az világos.

Uj községi törvény a Szentföldön

Jeruzsálem, jan. 22. Ma lépett életbe a kormány új rendelete a palesztinai községek önkormányzatáról. Egyelőre 23 községben lesznek községi képviselőválasztások. A rendelet szerint a községi képviselők számát a főkormányzó állapítja meg. Jeruzsálemben és Haifában két-két képviselőt a főkormányzó nevez ki. Általában minden palesztinai férfi, aki állampolgársággal rendelkezik, bír aktív választójoggal, ha 25 éves korát elérte. A passzív választójog a 30 éves korhatárhoz van kötve. Tel-Avivban a 25. életet betöltött nők is aktív és passzív választójoggal rendelkeznek. — A zsidóság több oknál fogva nincs megelégedve a rendelettel. A jeruzsálemi polgármesteri állásra *Keith Roacht* kombinálják, aki 1929-ben Jeruzsálem rendőrfőnöke volt és az ő működéséhez fűződik a Szent Földnél lejátszódott emlékezetes esemény amikor a rendőrség elkergette a nagy ünnepeken ott imádkozó zsidókat.